

PREGLED NIVOVA PROAKTIVNE TRANSPARENTNOSTI PROCESA DONOŠENJA ODLUKA

Istraživanje prostora za potencijalna unaprjeđenja regulatornog okvira transparentnosti procesa donošenja odluka ali i postojećih praksi u radu izvršne i zakonodavne vlasti na državnom, entitetskom i kantonalnom nivou.

Banja Luka, 2023.



Kingdom of the Netherlands



*Ova publikacija je izrađena u okviru projekta „**Unaprjeđenje transparentnosti donošenja odluka u BiH**“ uz finansijsku podršku Ambasade Kraljevine Nizozemske u BiH.*

Stavovi i mišljenja iznijeti u publikaciji ne odražavaju nužno i stavove Ambasade.

Uvodna razmatranja

Razvoj informaciono-komunikacionih tehnologija, omogućio je stavljanje fokusa na proces digitalizacije javnog sektora kao primarni reformski iskorak koji omogućava veću efikasnost, odgovornost, transparentnost, kvalitetnije i dostupnije javne usluge te olakšan proces učešća građana u procesu donošenja odluka. U tom smislu proaktivna transparentnost postala je standard u radu javnog sektora, te se kao takva smatra osnovnom pretpostavkom za učešće građana u procesu donošenja odluka, a posljedično i za jačanje odgovornosti i integriteta javnog sektora.

Cilj i metodološki okvir pregleda proaktivne transparentnosti u donošenju odluka

U tom smislu ovaj dokument ima za cilj da kroz presjek postojećeg stanja ukaže i identifikuje prostor za potencijalna unaprjeđenja regulatornog okvira transparentnosti procesa donošenja odluka, ali i postojećih praksi u radu izvršne i zakonodavne vlasti na državnom, entitetskom i kantonalnom nivou.

Metodološki okvir korišten za izradu pregleda u domenu regulatornog okvira bazirao se na tzv. *legal gap* analizi, odnosno identifikaciji eventualnih nedostataka od uticaja na nivo proaktivne transparentnosti.

U drugom djelu pregleda korišteni okvir se bazirao na neposrednom uvidu u web prezentacije odgovarajućih nivoa odnosno grana vlasti u cilju utvrđivanja postojećih praksi.

Oba korištena pristupa su za svrhu imala utvrđivanje odgovarajućih potreba za unaprjeđenjem regulatornog okvira odnosno postojećih praksi.

Proaktivna transparentnost u BiH – zakonski okvir i praksa

Posebним zakonima uređuje se pravo pristupa javnim informacijama na različitim administrativnim nivoima vlasti i to: na državnom nivou¹, u Federaciji Bosne i Hercegovine² i u Republici Srpskoj³. U Brčko distriktu primjenjuje se zakonodavstvo kao i na državnom nivou uz neke manje modifikacije (npr. utvrđivanje fiksnih naknada za kopiranje dokumenata) uvedene administrativnim uputstvom koje su

¹ Zakon o slobodi pristupa informacijama u BiH, "Službeni glasnik BiH", br. 28/2000, 45/06, 102/09, 62/11 i 100/13).

² Zakon o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine, "Službene novine FBiH", br. 32/200 (izmijenjen i dopunjen: "Službene novine FBiH", br. 48/11).

³ Zakon o slobodi pristupa informacijama RS, "Službeni glasnik RS", br. 20/2001.

usvojile vlasti Brčko distrikta.⁴ Ovim zakonima nije propisano odnosno uvedeno kao obaveza proaktivno objavljivanje informacija od strane javnih institucija, što svakako predstavlja bitnu manjkavost.

Potreba za unaprjeđenjem proaktivne transparentnosti kroz uvođenje Standarda proaktivne transparentnosti prepoznata je od strane Vijeća ministara BiH, koje je na sjednici održanoj 3.12.2018. godine na prijedlog Ureda koordinatora za reformu javne uprave BiH – PARCO, usvojilo Politiku i Standarde proaktivne transparentnosti⁵. Ovim je Vijeće ministara BiH zadužilo sve institucije na nivou BiH da redovno ažuriraju dokumente i informacije objavljene na službenim web stranicama, čime se doprinosi ostvarenju koncepta dobre uprave, vraća povjerenje javnosti u rad institucija, a građanima omogućuje veću informisanost radi ostvarivanja njihovih prava u radu javne uprave.

Standardi proaktivne transparentnosti Vijeća ministara razvijeni, kroz participativan proces u kojem su učešće uzeli predstavnici institucija, međunarodnih eksperata i civilnog društva, predstavljaju dobar primjer uspostavljanja standarda prilagođenih BiH, a istovremeno usklađenih sa međunarodnim standardima i dobrim praksama.

Stanje u praksi sa primjenom prava na pristup informacijama i dalje je na nezadovoljavajućem nivou, posebno u djelu koji se odnosi na proaktivni pristup informacijama. Tako SIGMA u svom redovnom izvještaju o monitoringu ispunjenosti principa javne administracije, ocjenjuje ukupno stanje kada je u pitanju primjena prava na pristup ocjenom 2 (skala mjerenja je od 0 do 5, gdje 0 označava najnižu ocjenu), a posebno se apostrofiraju pravo neadekvatan nivo proaktivne transparentnosti.⁶

Percepcija građana i poslovnog sektora stanja u oblasti primjene prava na pristup informacijama ukazuje na ozbiljne nedostatke u primjeni prava na pristup informacija. Tako tek 12 % ispitanika u poslovnom sektoru je zadovoljno potpunosti i pravovremenošću primljenih informacija, dok je kod građana riječ o nešto većem procentu i to 40%.⁷

Proces donošenja odluka

Pod procesom donošenja odluka za potrebe ove procjene smatraju se sljedeće faze u djelovanju izvršne i zakonodavne vlasti: a) faza planiranja; b) faza pripreme i konsultacija; c) faza izvještavanja koja uključuje objavljivanje odluka kao takvih i izvještaja o radu.

⁴ Uputstvo za provođenje Zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH u Brčko distriktu, "Službeni glasnik Brčko distrikta", br. 26/2004.

⁵ Standardi o proaktivnoj transparentnosti predstavljaju 38 standardnih informacija koje bi institucije trebale objaviti na svojim službenim internetskim stranicama.

⁶ SIGMA 2022: Monitoring Report Principles of Public Administration Bosnia and Herzegovina

⁷ Regional Cooperation Council, Balkan Barometer Public and Business Opinion databases (<https://www.rcc.int/balkanbarometer>).

a) Faza planiranja

U okviru faze planiranja relevantni dokumenti obuhvaćeni procjenom tiču se političkog nivoa planiranja koji daju generalni pravac djelovanja kojim se definišu prioriteti u radu, zatim horizontalni planski dokumenti kojim se planira razvoj cjelokupne zemlje ili nivoa entiteta odnosno kantona u skladu sa administrativno organizacionom strukturom zemlje, dokumenti planiranja na nivou institucija kojim se planira rad institucija u okviru nadležnosti propisanih zakonom, kao i sektorski planski dokumenti strategije.

Planiranje je propisano odgovarajućim aktima za svaki administrativni nivo posebno, u slučaju državnog nivoa odgovarajućim odlukama Vijeća ministara BiH⁸, dok je u slučaju entiteta proces planiranja regulisan zakonom.⁹

b) Faza pripreme i konsultacija

U fazi pripreme mjerodavni su dokumenti koji se odnose na informacije o materijalima za sjednice, samim sjednicama izvršnih i zakonodavnih organa vlasti, te uključuju informacije o dnevnim redovima, informacije o procesu konsultacija koje uključuju plan konsultacija, kao i izvještaj o provedenim konsultacijama. Sam proces pripreme i donošenja odluka u okviru nadležnosti izvršne i zakonodavne vlasti, uključujući i proces konsultacija regulisan je odgovarajućim poslovniciama o radu parlamenata¹⁰, zatim Vijeća ministara odnosno vlada¹¹, dok je proces konsultacija regulisan odgovarajućim podzakonskim aktima.¹²

⁸ Odluka o godišnjem planiranju rada i načinu praćenja i izvještavanja u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 94/14)

Odluka o postupku srednjoročnog planiranja, praćenja i izvještavanja u institucijama Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik broj 62/14)

⁹ Zakon o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 32/17)

Zakon o strateškom planiranju i upravljanju razvojem RS, (Službeni glasnik broj 63/21)

¹⁰ Poslovnik Predstavničkog doma Parlamentarne Skupštine Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik broj 79/14, 81/15, 97/15, 78/19, 26/20),

Poslovnik Doma Naroda Parlamentarne skupštine BiH (Službeni glasnik broj 58/14, 88/15, 96/15, 53/16),

Poslovnik Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH (Službeni glasnik F BiH broj 69/07)

Poslovnik Doma naroda Parlamenta Federacije BiH (Službeni glasnik broj F BiH 27/03)

Poslovnik Narodne Skupštine (Službeni glasnik RS broj 66/20)

¹¹ Poslovnik Vijeća ministara (Službeni glasnik broj 107/03)

Poslovnik o radu Vlade Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine F BiH broj 25/03)

Poslovnik o radu Vlade RS (Službeni glasnik RS broj 123/18)

¹² Pravila za konsultacije u izradi pravnih propisa (Službeni Glasnik BiH broj: 05/17)

Uredba o pravilima za učešće zainteresirane javnosti u postupku pripreme federalnih pravnih propisa i drugih akata (Službene novine Federacije BiH broj 51/12)

c) Faza izvještavanja

Izvještavanje o realizaciji planskih dokumenata odnosno izvještavanje o radu propisano je odgovarajućim propisima navedenim u djelu u kojem se referira na fazu planiranja, odnosno samim propisima kojim se reguliše proces planiranja.

Pregled nivoa proaktivne transparentnosti

a) Izvršna vlast

U okviru **faze planiranja** rada izvršne vlasti, sa aspekta proaktivne transparentnosti uočljivo je da dokumenti koji predstavljaju strateški okvir za izradu odgovarajućih dokumenata programa i planova rada za srednjoročni odnosno godišnji period objavljuju se na nesistematičan način i često nisu ažurirani. Ovdje je bitno naglasiti da se radi o ključnim dokumentima koji trasiraju magistralne pravce djelovanja institucija, tako da bi nesumnjivo važno bilo imati i komunicirati potpuno jasnu sliku o tome koji su to ključni dokumenti i prioriteti u srednjoročnom i godišnjem planiranju odnosno za ukupno djelovanje institucija.

Posljedično, još izraženiji problem sa aspekta proaktivne transparentnosti predstavlja izražena praksa neobjavljivanja srednjoročnih planova rada, gdje sa izuzetkom Vlade Brčko Distrikta i Vlade USK, nije prisutna praksa objavljivanja ovakvih planova. Situacija je bolja kada su u pitanju godišnji programi rada, ali i tu polovina vlada kantona ne objavljuje takve dokumente jednako kao i Vlada RS i BD. U tom smislu prostor za unaprjeđenje proaktivnog segmenta ove faze procesa donošenja odluka je bez sumnje vrlo značajan.

U fazi pripreme i konsultacija o donošenju odluka stanje nivoa proaktivne transparentnosti je na znatno nižem nivou u poređenju sa prethodnom fazom, fazom planiranja. Ključni nedostatak u domenu proaktivne transparentnosti odnosi se na činjenicu da materijali za sjednice vlada nisu proaktivno dostupni niti na jednom nivou. Ne treba posebno isticati od kolikog javnog značaja je proaktivno objavljivanje informacije ovakve vrste, imajući u vidu domen ingerencija izvršne vlasti kao i implikacije takvih odluka, odnosno potencijalne rizike od narušavanja integriteta, koji bi proaktivnim objavljivanjem informacija bili bitno umanjeni.

Redovno objavljivanje dnevnih redova zaživjelo je kao praksa na svim nivoima sa izuzetkom 2 kantona. Stanje proaktivne transparentnosti u smislu objavljivanja informacija o procesu konsultacija počevši od planiranja pa do izvještavanja, sa izuzetkom državnog nivoa odnosno Vijeća ministara, na potpuno je

nezadovoljavajućem nivou. To zapravo znači da elementarne pretpostavke za svrsishodan proces konsultacija nisu ostvarene, uprkos činjenici da postoji solidan zakonski okvir.

Za fazu izvještavanja je karakteristično da se zapisnici sa sjednica vlada ne objavljuju sa izuzetkom Vijeća ministara, te je slična situacija i sa objavljivanjem odluka uz konstataciju da je situacija nešto bolja u smislu da uz Vijeće ministara praksa objavljivanja postoji i na nivou F BiH, Brčko Distrikta i ZDK. Međutim, zanimljiva je činjenica da izuzev Vlade ZDK i ministarstava u Vladi RS, niti jedan nivo vlasti ne objavljuje tekstove zakona usvojenih na sjednicama vlada.

Izvještaji o radu se ne objavljuju na proaktivan i ažuran način niti od strane ijedne vlade. Dok je praksa periodičnog objavljivanja prisutna od strane VM, Vlade F BiH, Vlade ZDK, BPK i TK. Ovakva praksa dovoljno govori sama za sebe o postojećem stanju u smislu shavatanja vlastite odgovornosti ovih institucija prema građanima.

Sumirajući funkcionisanje izvršne vlasti kroz prizmu proaktivne transparentnosti procesa donošenja odluka, uz konstataciju da prakse bitno variraju od vlade do vlade, te da je nivo proaktivne transparentnosti najviši u radu izvršne vlasti na državnom nivou, i dalje postoje vlade koje u svom djelovanju ne ispunjavaju ni minimalne standarde.

Tu se postavlja pitanje ako građanima odnosno zainteresovanoj javnosti nisu dostupni niti planovi, niti informacije o radu ni izvještaji, kao ni usvojeni zakoni, o kakvoj vrsti odnosa prema građanima se tu zapravo radi i o kakvoj vrsti vladavine uopšte. Veliki i značajni iskoraci u smislu povećanja proaktivne transparentnosti nesumnjivo mogu biti postignuti uz minimalna ulaganja, što bi posljedično uticalo na ukupno funkcionisanje ove grane vlasti.

TRANSPARENTNOST PROCESA DONOŠENJA ODLUKA U INSTITUCIJAMA IZVRŠNE VLASTI			Savjet ministara BiH	Vlada FBiH	Vlada RS	Vlada BD	Vlada KS	Vlada ZDK	Vlada USK	Vlada PK	Vlada TK	Vlada BPK	Vlada SBK	Vlada HNK	Vlada ZHK	Vlada Kantona 10	
FAZA PLANIRANJA	Strategije relevantne za planove rada	Ažurnost ¹³ Objavljen dokument	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Ne	Da	Da	
		Ažuriranje informacija	Periodično	Redovno	Redovno	Periodično	Periodično	Redovno	Periodično	Periodično	Redovno	Redovno	Periodično	Periodično		Periodično	Periodično
		Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link		Link	Link
	Srednjoročni plan rada ¹⁴	Ažurnost Objavljen dokument	Ne	Ne	Ne	Da	Ne	Ne	Da	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
		Ažuriranje informacija				Periodično			Periodično								
		Link				Link			Link								
	Godišnji program rada	Ažurnost Objavljen dokument	Da	Da	Ne	Ne	Da	Da	Ne	Ne	Da	Da	Ne	Ne	Ne	Ne	Da
		Ažuriranje informacija	Neredovno	Redovno			Periodično	Redovno			Redovno	Redovno					Periodično
		Link	Link	Link			Link	Link			Link	Link					Link
FAZA PRIPREME I KONSULTACIJA	Dnevni red sjednice	Ažurnost Objavljen dokument	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Ne	Da	Da	
		Ažuriranje informacija	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno		Redovno	Neredovno
		Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link		Link	Link
	Materijali za sjednicu	Ažurnost Objavljen dokument	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
		Ažuriranje informacija															
		Link															
	Plan konsultacija	Ažurnost Objavljen dokument	Da	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
		Ažuriranje informacija	Redovno														
		Link	Link														
	Informacije o konsultacijama	Ažurnost Objavljen dokument	Da	Ne	Ne	Ne	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Ne	Ne	Ne	Da
		Ažuriranje informacija	Redovno				Periodično	Periodično	Periodično	Periodično	Periodično	Periodično	Periodično				Neredovno
		Link	Link				Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link				Link
	Izveštaj o provedenim konsultacijama	Ažurnost Objavljen dokument	Da	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Da	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
		Ažuriranje informacija	Redovno								Periodično						
		Link	Link								Link						
FAZA IZVJEŠTAVANJA	Odluke	Ažurnost Objavljen dokument	Da	Da	Ne	Da	Da	Da	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	
		Ažuriranje informacija	Redovno	Redovno			Periodično	Redovno									
		Link	Link	Link		Link	Link	Link									
	Zapisnici sa sjednica	Ažurnost Objavljen dokument	Da	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Da	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
		Ažuriranje informacija	Redovno							Redovno							
		Link	Link							Link		Link	Link				Link
	Izveštaj o radu	Ažurnost Objavljen dokument	Da	Da	Ne	Ne	Ne	Da	Ne	Ne	Ne	Da	Da	Ne	Ne	Ne	Ne
		Ažuriranje informacija	Neredovno	Periodično					Periodično			Periodično	Periodično				
		Link	Link	Link					Link			Link	Link				

¹³ Ažurnost se ocjenjuje u prvom redu da li postoji objavljen dokument (Da/Ne), a nakon toga da li se ažurno i redovno informacije ažuriraju (Redovno/Periodično/Neredovno)

¹⁴ Entitetski nivo nema obavezu pripreme srednjoročnih planova

b) Zakonodavna vlast

U fazi planiranja, koja je ujedno od suštinske važnosti za ukupno funkcionisanje parlamenata u smislu stvaranja pretpostavki za učešće građana u procesu donošenja odluka, kroz proaktivno objavljivanje odgovarajućih informacija, izraženi su bitni nedostaci. Tako, nivo proaktivne transparentnosti u smislu redovnog i ažurnog objavljivanja planskih dokumenata parlamenata zadovoljavajući je tek na nivou RS odnosno NSRS, i na nivou pet kantonalnih parlamenata (PK, TK, BPK, ZHK i ZDK). Planski dokumenti u ovoj fazi su godišnji planovi rada parlamenata, kao osnova za rad parlamenata.

Neomogućavanje proaktivnog pristupa ovim dokumentima ili neažurno objavljivanje ovih dokumenata svakako je indikacija dubljih problema u funkcionisanju parlamenata (odsustvo odgovarajućeg planiranja, potkapacitiranost i sl.), a ujedno je i vrlo bitna prepreka u ukupnom djelovanju ovih institucija na temeljima principa odgovornosti, posebno vertikalne i dijagonalne odgovornosti.

U fazi pripreme, praksa proaktivnog objavljivanja dnevnih redova i materijala za sjednicu je zaživjela u najvećem broju parlamenata sa izuzetkom BPK, SBK i HNK koji ne objavljuju materijale za sjednicu. Praksa neredovnog objavljivanja materijala za sjednicu konstatovana je i u Skupštini Kantona 10 i USK. Informacije o javnim raspravama i izvještaji sa istih gotovo da nisu prisutni u smislu proaktivnog objavljivanja sa izuzetkom KS. Razlog može ležati i u činjenici da se one kao takve organizuju vrlo sporadično i od strane manjeg broja parlamenata.

Fazu izvještavanja o radu parlamenata u smislu proaktivne transparentnosti moguće je bitno unaprijediti u svim parlamentima po uzoru na državni parlament koji objavljuje redovne prikaze zakonodavne aktivnosti po godinama uz sve relevantne informacije o proceduralnim aspektima. Sličnu praksu, ali u bitno manjem obimu imaju i četiri kantona i to PK, TK, ZHK i ZDK.

Parlamenti, odnosno poslanici kao direktno birani od strane građana, treba da imaju poseban odnos odgovornosti prema građanima, za šta je svakako proaktivna transparentnost elementarna pretpostavka. Jednako kao kod izvršne vlasti, i u slučaju parlamenata prakse proaktivne transparentnosti bitno variraju od parlamenta do parlamenta, s tim da ponovo jednako kao kod izvršne vlasti državni nivo odnosno parlament je vodeći u smislu ispunjavanja standarda proaktivne transparentnosti.

Bitno je naglasiti da je uloga parlamenata kako je već rečeno ovdje dodatno važna kroz prizmu činjenice da je parlament ujedno i u poziciji da nadzire izvršnu vlast u najširem smislu, pa tako i u smislu transparentnosti, te bi kao takav vlastitim primjerom trebao služiti kao uzor i izvršnoj vlasti. Nažalost to sada svakako nije slučaj. Ogromne manjkavosti su uočene u smislu proaktivne transparentnosti počevši od faze planiranja, pa sve do faze izvještavanja. Sličan zaključak kao i kod izvršne vlasti se može i ovdje dati, da za velike iskorake su potrebna minimalna ulaganja, a što bi potencijalno imalo značajne efekte.

TRANSPARENTNOST PROCESA DONOŠENJA ODLUKA U INSTITUCIJAMA ZAKONODAVNE VLASTI

			PSBiH - Dom naroda	PSBiH - Predstavnički dom	PFBiH - Predstavnički dom	PFBiH - Dom naroda	NSRS	Vijeće naroda RS	Skupština KS	Skupština PK	Skupština TK	Skupština BPK	Skupština SBK	Skupština HNK	Skupština ZHK	Skupština Kantona 10	Skupština USK	Skupština ZDK		
FAZA PLANIRANJA	Godišnji Plan rada	Ažurnost <i>Objavljen dokument</i>	Da	Da	Da	Da	Da	Ne	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da		
		Ažuriranje informacija	Neredovno	Periodično	Neredovno	Neredovno	Redovno		Neredovno	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno	Neredovno	Neredovno	Redovno	Neredovno	Neredovno	Redovno	
		Link	Link	Link	Link	Link	Link			Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	
FAZA PRIPREME	Dnevni red sjednice	Ažurnost <i>Objavljen dokument</i>	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da		
		Ažuriranje informacija	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno	Neredovno	Redovno	
		Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	
	Materijali za sjednicu	Ažurnost <i>Objavljen dokument</i>	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Ne	Ne	Ne	Da	Da	Da	Da	
		Ažuriranje informacija	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno				Redovno	Neredovno	Neredovno	Redovno	
		Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link	Link				Link	Link	Link	Link	
	Plan javnih rasprava/saslušanja	Ažurnost <i>Objavljen dokument</i>	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	
		Ažuriranje informacija																		
		Link																		
		Informacije o javnim raspravama/saslušanjima	Ažurnost <i>Objavljen dokument</i>	Ne	Ne	Ne	Da	Da	Ne	Da	Da	Ne	Da	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
			Ažuriranje informacija					Neredovno	Periodično		Redovno	Periodično		Periodično						
			Link				Link	Link		Link	Link		Link							
	Izveštaj o provedenim javnim raspravama/saslušanjima	Ažurnost <i>Objavljen dokument</i>	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	
		Ažuriranje informacija																		
		Link																		
FAZA IZVJEŠTAVANJA	Odluke	Ažurnost <i>Objavljen dokument</i>	Ne	Ne	Da	Ne	Da	Ne	Da	Ne	Da	Da	Da	Da	Da	Ne	Ne	Ne		
		Ažuriranje informacija			Redovno		Redovno		Neredovno		Periodično	Neredovno	Neredovno	Periodično	Periodično					
		Link			Link		Link		Link		Link	Link	Link	Link	Link					
	Zapisnici sa sjednica	Ažurnost <i>Objavljen dokument</i>	Da	Da	Da	Da	Da	Ne	Da	Da	Da	Da	Da	Ne	Da	Da	Da	Ne	Ne	
		Ažuriranje informacija	Redovno	Redovno	Redovno	Redovno	Periodično		Redovno	Redovno	Redovno	Neredovno		Redovno	Redovno	Neredovno				
		Link	Link	Link	Link	Link	Link		Link	Audio zapis	Link	Link		Link	Link	Link				
	Izveštaj o radu	Ažurnost <i>Objavljen dokument</i>	Ne	Da	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Da	Da	Ne	Ne	Ne	Da	Da	Ne	Ne	Da	
		Ažuriranje informacija		Neredovno							Redovno	Redovno				Redovno			Redovno	
		Link		Link						Link	Link				Link			Link		

Zaključna razmatranja

Važnost proaktivnog pristupa informacijama u procesu donošenja odluka gotovo da je nemoguće preneglasiti. Manjkavosti proaktivnog objavljivanja informacija mogu biti indikacija, a vrlo često se to u praksi potvrđuje, dubljih suštinskih nedostataka u funkcionisanju institucija odnosno u provođenju odgovarajućih procedura. Otuda ova pitanja bez sumnje zavređuju da budu adresirana s posebnom pažnjom od strane rukovodstava organa izvršne i zakonodavne vlasti.

U cjelini gledano, nivo proaktivne transparentnosti u procesu donošenja odluka i dalje nije na zadovoljavajućem nivou. Razloge za to treba tražiti u činjenici da regulatorni okvir za pristup informacijama ne propisuje proaktivno objavljivanje informacija, što je djelom premošćeno na državnom nivou uvođenjem Standarda proaktivne transparentnosti.

Pitanje regulisanja proaktivnog pristupa informacijama kroz njegovo zakonsko regulisanje svakako predstavlja važan dio procesa unaprjeđenja ovog segmenta u djelovanju izvršne i zakonodavne vlasti. Isto tako postojeći regulatorni okvir nije prepreka operacionalizaciji proaktivnog objavljivanja dokumenata kroz sve faze procesa donošenja odluka u okviru rada izvršne i zakonodavne vlasti. Kao što je već naglašavano, veliki i važni iskoraci u smislu jačanja proaktivne transparentnosti mogu biti postignuti i u okviru postojećeg zakonskog okvira i uz minimalna ulaganja, a efekti bi svakako bili suštinski važni kako za unaprjeđenje funkcionisanja institucija, jačanje povjerenja građana te stvaranje elementarnih pretpostavki za učešće građana u procesu donošenja odluka.

Preporuke

Preporuke za unaprjeđenje postojećeg stanja mogu se podijeliti u dvije grupe, prva grupa tiče se unaprjeđenja regulatornog okvira, odnosno zakonsko regulisanje proaktivne transparentnosti, što bi u prelaznom periodu moglo biti premošćeno usvajanjem standarda proaktivne transparentnosti i na ostalim nivoima kao što je to slučaj na državnom nivou. Druga grupa preporuka se tiče samih praksi proaktivnog objavljivanja, za šta su potrebna relativno minimalna ulaganja, imajući u vidu pozitivne efekte koje bi to moglo polučiti.

U tom smislu preporuke kako slijedi:

1. Unaprijediti zakonski okvir za pristup informacijama kroz propisivanje odgovarajućih standarda za proaktivno objavljivanje informacija;
2. U prelaznom periodu razmotriti usvajanje Standarda proaktivne transparentnosti po uzoru na Vijeće ministara od strane drugih nivoa vlasti;

3. Razmotriti mogućnosti za unaprjeđenje operacionalizacije proaktivne transparentnosti na svim nivoima izvršne i zakonodavne vlasti u okviru postojeće regulative i kapaciteta (npr. objavljivanje materijala za sjednice vlada);
4. Razmotriti mogućnosti unaprijeđena proaktivne transparentnosti kroz uspostavljanje različitih elektronskih alata i rješenja (npr. replicirati aplikaciju e-konsultacije sa državnog nivoa na drugim nivoima);
5. Razmotriti uvođenje pripreme planskih i izvještajnih dokumenata u korisnicima prilagođenoj formi (po uzoru na model pripreme i predstavljanja budžeta u formi – budžet za građane);
6. Razmotriti mogućnost uključivanja nivoa entiteta i kantona u *Open Government Partnership* Inicijativu kroz *OGP Local* platformu.



**TRANSPARENCY
INTERNATIONAL**
Bosna i Hercegovina